

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام اجتماعی اسلامی

درس: پانزدهم

استاد: محب الرحمن رحمانی

m.rahmany@kardan.edu.af

مرور مختصر درس گذشته

- انحرافات اخلاقی
- اختلاط و مفسد آن
- فحشاء و عریانی
- خیانت و انواع آن
- سرقت، احکام و انواع آن
- رشوت و فساد اداری و راههای جلوگیری از آن

فهرست مطالب این درس

- محصلان با فراگیری این درس قادر خواهند شد تا:
 1. مسکرات و مواد مخدر و زیان‌های اجتماعی آن
 2. غیبت و تهمت گناه و احکام مربوطه آن
 3. موسیقی ورقص و دلایل حرمت آن.
 4. ابتذال موسیقی و تاثیر بد آن بر فرهنگ و جامعه

مخدر

- مواد مخدر یا داروهای مخدر (Narcotic) نام عمومی برای انواع متنوعی از داروهای سایکواکتیو و ترکیبات شیمیایی طبیعی و سنتتیک است که با توجه به ماده مؤثره موجود خاصیت رونانگیزی، تسکینی و سرخوش‌کنندگی دارند و اغلب به دلیل احتمال ایجاد وابستگی به مصرف جزء مواد اعتیادآور طبقه‌بندی می‌شوند. خرید و فروش، جابجایی و پنهان کردن این داروها در اکثر نقاط جهان ممنوع می‌باشد و برای آن مجازات در نظر گرفته شده است.

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

تعریف گلی

- مواد مخدر ترکیبات کیمیاوی هستند که مصرف آن‌ها تغییراتی کیمیاوی بر روی سیستم عصبی ایجاد می‌کند و باعث ایجاد لذت، تغییر هوشیاری، وابستگی می‌شود؛ بنابراین پتانسیل ایجاد اعتیاد و سوءمصرف در آن‌ها وجود دارد ولی شدت آن بسته به نوع ماده و اثرش متفاوت است.

تاریخچه مواد مخدر

- نباتی که در طول سال های متمادی در شرق (Poppy) و در چین (Peyote) و در نزد سرخ پوستان مکسیکویی استفاده می شد.
- ر خلاف آن چه که مشهور است، چینی ها اولین مردمی نبودند که با تریاک آشنایی داشتند؛ نوشته های باقی مانده از تمدن سومری ها نشان می دهد که این قوم از کهن ترین اقوامی هستند که نه تنها از تریاک استفاده می کرده اند، بلکه نام «گیاه شادی بخش» نیز بر آن نهاده بودند که هنوز به این نام شایع است.
- پزشکان آشوری نیز صدها سال پیش از میلاد مسیح به خواص دارویی این ماده پی برده بودند.

تاریخچه

- ساکنان سرزمین هند نیز در شمار نخستین آشنایان با گیاه مخدر (کوکنار) می باشند و گفته می شود هنگامی که داریوش بزرگ آن کشور را فتح کرد، هندی ها افیون را می شناختند و آن را مصرف می کرده اند.
- مجارستان، اولین کشور اروپایی بود که با خشخاش آشنا شد. گیاه شناسان آن کشور 1200 سال پیش از میلاد مسیح، آن را می شناختند و شیره اش را به کار می بردند.
- خشخاش ابتدا در مصر کشت شده و به نام «تبائیکا» معروف بوده است. 1500 سال قبل از میلاد، تخم خشخاش از مصر به یونان برده شد و در آن جا رواج پیدا کرد.

تقسیمات مواد مخدر

• **مواد مخدر دارای منشأ طبیعی:** مواد مخدر طبیعی موادی هستند که مستقیماً از گیاهان طبیعی به دست می‌آیند. بر روی این نوع مواد اعتیادآور فرایندهای کیمیاوی انجام نمی‌شود. معمولاً عوارض و میزان وابستگی در مواد طبیعی کمتر از صنعتی است.

• **مواد مخدر دارای منشأ صنعتی:** مواد مخدر صنعتی از ایجاد فرایندهای شیمیایی روی گیاهان و مواد طبیعی اعتیادآور ساخته می‌شوند. این نوع مواد اثرات بیشتری داشته و عوارض زیادی به دنبال دارند. به همین دلیل جرم حمل مواد صنعتی بیشتر بوده و حکم سنگین‌تری در پی دارد.

• **مواد مخدر نیمه طبیعی و نیمه صنعتی:** که از اثر تلاقی هر دو نوع بوجود می‌آید.

تصنيف مواد مخدر در قانون

• در ماده ششم قانون مبارزه با مسكرات و مواد مخدر به چهار صنف تصنيف شده است.

1. نباتات و مواد مخدر ممنوع.
2. نباتات و مواد مخدر شديد تحت كنترول استعمال طبي دارد.
3. نباتات و مواد مخدر تحت كنترول كه مصرف طبي دارد.
4. مواد كيمياوى اوليه كه در توليد و پروسس بكار مى رود.

تریاک چیست؟

- تریاک پیام‌های بین مغز و بدن را کند می‌کند. به همین دلیل داروی افسرده کننده است. خشخاش گیاهی است که تریاک از آن گرفته می‌شود. خشخاش یکی از اولین گیاهانی است که برای استفاده دارویی ثبت شد. تریاک صمغ چسبناک به رنگ قهوه‌ای تیره با بوی قوی است. همچنین به صورت مایع یا پودر تولید می‌شود.

- علائم ترک تریاک معمولاً ۶ تا ۲۴ ساعت بعد از آخرین دوز شروع می‌شود. حدود ۷ تا ۱۰ روز ادامه دارد. علائم ترک شامل بی‌قراری، افسردگی و گریه، اسهال، تعریق، خواب بی‌قرار، گرفتگی عضلات و تهوع و استفراغ می‌شود.

مورفین چیست؟

- مورفین ماده مخدر قوی بوده و از گیاه خشخاش تولید می‌شود. این دارو به‌عنوان مسکن ضد درد کاربرد دارد. ممکن است به شکل مایع، قرص، کپسول، شیاف یا تزریقی مصرف شود. مورفین می‌تواند وابستگی فیزیکی ایجاد کند. این ماده در سیستم‌های مغزی تغییراتی ایجاد کرده و به قسمت‌هایی از مسیر مربوط به احساس درد متصل می‌شود. به همین دلیل اثرات ضد درد ایجاد می‌کند.

- علائم ترک معمولاً شامل گرفتگی شکم، درد عضلانی، بی‌قراری، آبریزش بینی، از دست‌دادن اشتها، افزایش فشارخون، لرز، استفراغ، تنفس شدید، سرگیجه، بی‌خوابی و افسردگی می‌شود.

قرص ۲b

• قرص ۲b (بوپرنورفین) که با نام تجاری نالوکسان شناخته می‌شود، از آلکالوئیدهای گیاه خشخاش بدست می‌آید. هرچند این قرص برای ترک اعتیاد استفاده می‌شود، اما خود جزء مواد مخدر نیمه صنعتی دسته بندی می‌شود. از قرص ۲b برای ترک اعتیاد به عنوان جایگزین ترامادول و متادون استفاده می‌شود. استفاده دیگر از این دارو برای رفع دردهای حاد و مزمن است. قرص ۲b عمدتاً بصورت قرص زیربانی یا تزریق تجویز می‌شود.

شیشه چیست؟

• شیشه یا متامفتامین یک داروی محرک قوی بوده که در آزمایشگاه به صورت پودر یا کریستال ساخته می‌شود. مخدر شیشه را می‌توان دود یا تزریق کرد. سرخوشی بسیار شدیدی ایجاد کرده و در کوتاه‌مدت تمرکز را افزایش می‌دهد. شیشه نیاز به خواب و اشتها را کاهش داده و تحریک‌پذیری و لذت را افزایش می‌دهد. مصرف شیشه در مقادیر زیاد عوارض روان‌گردان داشته و باعث پرخاشگری یا خشونت می‌شود.

• اعتیاد به شیشه شدید بوده و شخص را وادار می‌کند تا بیشتر آن را مصرف کند. افزایش دوز منجر به وابستگی شده و با گذشت زمان باعث آسیب به مغز می‌شود. این ماده نواحی از مغز مربوط به یادگیری، حافظه و تنظیم عاطفی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. زمانی که شیشه در بدن شخص معتاد وجود ندارد، سطح دوپامین بسیار پایین آمده و اتصال صحیح آن با گیرنده‌ها دچار مشکل می‌شود. این موضوع می‌تواند منجر به افسردگی شدید، افکار خودکشی و میل شدید به مواد مخدر شود.

حکم فقهی استعمال و خرید و فروش مواد مخدر

- بررسی حکم فقهی استعمال و خرید و فروش مواد مخدر یکی از مباحث ضروری جامعه ما در عصر حاضر است که کار فقهی گسترده‌ای را می‌طلبد بویژه که امروزه این مواد جوامع انسانی را به شدت آلوده کرده و حیات شایسته انسانی را از جنبه‌های مختلف مورد تهدید جدی قرار داده است.
- آثار زیان‌بار و تخریب‌گر مواد مخدر را در همه کشورهای جهان به آسانی می‌توان مشاهده نمود.
- انسان در ابتدای پیدایش این مواد با آثار ویرانگر آن‌ها آشنا نبود، ولی امروزه پی برده است که چگونه این مواد به تهدیدی سهمگین و خطرناک علیه زندگی انسان تبدیل شده و همه فضایل اخلاقی و ابعاد مختلف زندگی او را نشانه رفته‌اند.
- حرمت مواد مخدر در قرآن و سنت و اجماع و قیاس ثابت است و در طول سالیان متمادی حکام اسلامی در ممنوعیت این مواد، حکم شرع را ثابت قدم شمرده‌اند.

شراب یا خمر

- از جمله مواد مخدر و مسکرات که در قرآن از آن به عمل شیطانی یاد شده است و سزاوار مجازات دنیوی و اخروی است.
- حد شرب خمر و تعزیر بر این اساس از دساتیر سیاست دینی در قبال محو این پدیده شمرده می شود.

تهمت و غیبت

- حد قذف
- شهادت دروغ
- غیبت مثل خوردن گوشت میت است. عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال أتدرون ما الغيبة قالوا الله ورسوله أعلم قال ذكرك أخاك بما يكره قيل أفرأيت إن كان في أخي ما أقول قال إن كان فيه ما تقول فقد اغتبتته وإن لم يكن فيه فقد بهتته. (رواه مسلم)
- از ابوهریره روایت است که رسول الله (ص) فرمود: «آیا می‌دانید غیبت چیست؟ صحابه گفتند: الله ورسولش بهتر می‌داند فرمود: یاد کردنت برادرت را به چیزی (صفت) که از آن کراهیت دارد. صحابه گفتند: اگر در آن شخص این اوصاف بد موجود باشد؟ پیامبر (ص) در پاسخ فرمود: در این صورت غیبت او را کرده اید (همین غیبت است) و اگر آنچه گفتید در وی موجود نباشد، پس درحقیقت بر او بهتان بسته‌اید».

در کتاب الموسوعه الفقهيه که از طرف اوقاف و شئوان اسلامي کويت تنظيم و منتشر شده آمده است: حنفي ها ، حنبلي ها و آن چه که از مذهب مالکي استفاده مي شود گفته اند شغل قرار داد غنا و آواز خواني به گونه اي که معيشت خود را به وسيله آن تامين کند حرام است و امام شافعي گفته : هر زن يا مردی که غنا و آواز خواني را شغل خود قرار دهد به گونه اي که با آن معروف گردد شهادتش در دادگاه قبول نمي شود زيرا ان کار لهوي است که شباهت به باطل دارد و هر کسی که اين نوع کارها را انجام دهد به سفاقت و سقوط مروت منسوب مي گردد اگرچه حرمت آن معلوم نباشد. الموسوعه الفقهيه ج ۱ ص ۲۹۶))

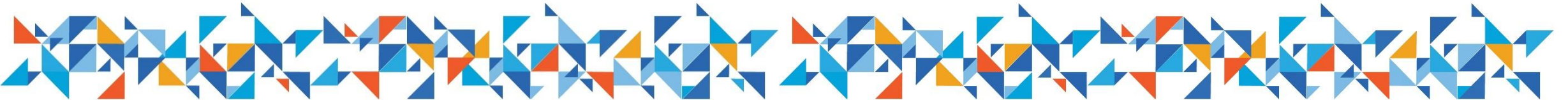
نتیجه گیری

1. مسکرات و مواد مخدر و زیان‌های اجتماعی آن
2. غیبت و تهمت گناه و احکام مربوطه آن
3. موسیقی ورقص و دلایل حرمت آن.
4. ابتذال موسیقی و تاثیر بد آن بر فرهنگ و جامعه

منابع مضمون

1. الهداية، للإمام أبو الحسن علي بن أبي بكر المرغيناني.
2. حجة الله البالغة، لشاه ولي الله الدهلوي.
3. ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمين، للشيخ أبي الحسن علي الندوي.
4. البحر الرائق، لابن نجيم الحنفيو.
5. فقه الأسره، لوهبة الزحيلي.
6. التكامل الإجتماعي في الإسلام، لمصطفى السباعي.
7. تربية الأولاد في الإسلام، لعبدالله ناصح علوان.

پوهنتون كاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشكر